

Aleksis K – Sunnuntai-Kaleva

Arvon lyhyt historia

Suomalaisten arvojen historia on kohta 200 vuoden mittainen, sillä sen voidaan katsoa alkaneen vuonna 1816 julkaistusta Jaakko Juteinin viisusta Arvon mekin ansaitsemme. Siinähan Jaska määrittelee arvoksi sen, että laiho kasvaa kyntäjälle, onni työnsä täyttäjälle. Hän myös huomauttaa, että näin on asia, vaikk’ ei riennä riemuksemme leipä miesten maatessa.

Juteinia kuitenkin pidettiin vähän naivistisena runoilijana, lapsellisena höpöttelijänä. Tämä ei johdu niinkään runoilijasta itsestään, vaan siitä, että arvon määrittely on muuttunut hänen ajoistaan. Muutos alkoi jo 1800-luvulla, jolloin suomalaisten tyyppillisimmäksi arvoksi keksittiin sisu. Se tarkoitti sitä, että peltoa raivattiin mahdollisimman kiviseen maahan tai vetiselle suolle. Missään muualla maailmassa ei tällaista sisua tunnettu, eikä koko sanalle ole edes täsmällistä käännöstä. Vieraisissa kielissä sisukkaasta ihmisestä tyydytään yleensä käyttämään hieman epätarkkoja ilmaisuja, kuten stupid, dille tai dummkopf.

Noin sata vuotta sitten, 1900-luvun alkupuolella, Suomen johtavaksi arvoksi nousi raittius, mikä johti muun muassa kieltolakiin ja salakuljetukseen. Molemmista luovuttiin, koska kansalaisten maksa-arvot pääsivät putoamaan huolestuttavasti. Mahdollisesti myös kolesteroliarvot järkkyivät, mutta eihän niistä vielä siihen aikaan tiedetty mitään. Veriarvot puolestaan tulivat muotiin vasta 1970-luvulla, kun hiihtäjät rupesivat harjoittelemaan korkean paikan leireillä ja syömään mömmöjä.

Kieltolain aikoihin Arvosta tuli myös suosittu etunimi, jonka kuuluisimpia kantajia ovat olleet Arvo ”Poika” Tuominen, Arvo Salo ja Vallesmannin Arvo. Sitten kuitenkin otettiin käyttöön Arvon lisävero, joka lopetti muotinimen käytön kuin seinään. Noin kuuteenkymmeneen vuoteen ketään ei ole enää ristitty Arvoksi, sillä kukapa haluaisi maksaa lisää veroa kaiken muun päälle vielä siitä, että antaa lapselleen tuollaisen nimen. Sen sijaan arvonimet ja monet arvopaperit ovat säilyttäneet arvonsa kaikesta huolimatta – lukuun ottamatta Nokian ja Talvivaaran osakkeita.

Aivan viime vuosina Juteinin alkuperäinen arvoajattelu on muljahtanut täysin päinvastaiseksi. Nykyisin varsinkin nuoriso pitää suuressa arvossa nimenomaan sitä, että leipä rientää riemuksemme miesten maatessa ja laiho kasvaa kyntämättä, onni työtä tekemättä. Tavoiteltavin arvo tänä päivänä on siis se, että yhteiskunta tarjoilee leivät ja särpimet ilman että tarvitsee nousta big brotherin tai pleikkarin äärestä hetkeksikään tekemään jotain paskaduunia, kuten levittämään lantaa viljapellolle, kyntämään tai leipomaan.

Artikkelin lähde Kaleva